

# Waldemar Wojdecki

---

## "O duszpasterstwie rekolekcyjnym", Stanisław Kisiel, Siedlce 1979 : [recenzja]

---

Studia Theologica Varsaviensia 18/2, 339-340

---

1980

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

*Protestanten nach ihren öffentlichen Bekenntnisschriften*). Dzieło to określa się jako najbardziej dojrzałe w całej spuściźnie teologicznej Möhlera. Wagner natomiast jest zdania, że symbolika ma swój wyraz również we wcześniejszych dziełach Möhlera, z lat 1824—1828. Autor szczegółowo przedstawił problem Kościoła jako symbolu i symboliki Kościoła (s. 215) oraz problem symbolu Kościoła i kościelnej symboliki (s. 242).

W zakończeniu Wagner wskazał na aktualność omówionej problematyki. Dotyczy to szczególnie kwestii jedności w Kościele a także różnorodności w Kościele. Ta różnorodność ma często tendencję do powodowania napięć. Następną kwestią jest relacja: jedność Kościoła i jedność ludzkości, a dalej relacja: jedność Kościoła i różne wyznania.

Książkę Wagnera należy zaliczyć do najwartościowszych pozycji w bogatej literaturze o Möhlerze i jego teologii. Na podkreślenie zasługuje już sam wybór problematyki. Wagner dostrzegł, że teologia Möhlera począwszy od 1823 r. zachowała wewnętrzną spójność. Najślawniejsze dzieło Möhlera *Symbolik*, jego struktura, ma swój początek w pierwszych jego dziełach, szczególnie w *Einheit*. Nie można więc przeciwstawić sobie tych dwóch dzieł, jak to czyniło wielu komentatorów Möhlera. *Einheit* bowiem pozwala lepiej zrozumieć *Symbolik*. Oparcie się prawie wyłącznie na źródłach jest dodatkowym walorem tej książki. Pozytywnie należy ocenić wnikliwą analizę powiązań teologii Möhlera z ówczesną myślą filozoficzną i teologiczną.

Krytycznie jednak należy ocenić ukazanie wpływu filozofii i teologii tamtych czasów na Möhlera. Można odnieść wrażenie, że Möhler jedynie zapożyczał oryginalną myśl i wyrażał ją w swych dziełach jako swoją. Ponadto pewna swoista terminologia (np. chrystocentryczna pneumatologia — christozentrische Pneumatologie) nie wydaje się być zgodna z nauką Möhlera. Również niektóre tytuły rozdziałów i paragrafów (*Die Einheit der Kirche; Kirche und Konfessionen: Das Problem im Feld der „Einheit“*) nie są adekwatne do treści.

Powyższe uwagi krytyczne jednak nie podważają wartości książki Wagnera. Pomimo pewnych braków pozycja ta wzbogaca literaturę dotyczącą teologii Möhlera i teologii XIX w. Książka ta może okazać się cenna dla teologów zajmujących się problematyką ekumeniczną.

Roman Karwacki

Stanisław Kisiel, *O duszpasterstwie rekolekcyjnym*, Siedlce 1979, ss. 129.

Nakładem Wyższego Seminarium Duchownego w Siedlcach, ukazała się już druga książka ks. Stanisława Kisielea na przestrzeni ostatnich dwu lat. (Pierwsza wydana w 1977 r. nosiła tytuł: *Duszpasterstwo na tle potrzeb psycho-duchowych*). Obecna praca należy do teorii kaznodziejstwa. Trzeba przyznać, że z tej dziedziny mało mamy publikacji w Polsce w okresie posoborowym, dlatego każda praca tym większe budzi zainteresowanie. Autor jako cel swej pracy postawił ustalenie zadań i zasad dla duszpasterstwa rekolek-

cyjnego w duchu dokumentów soborowych i w oparciu o nie. Praca składa się z trzech rozdziałów. W rozdziale pierwszym autor przedstawił wytyczne duszpasterstwa rekolekcyjnego. Wytyczne te ujął w czterech podstawowych zadaniach: rozwijanie świadomości wiary, wdrażanie do życia sakramentalnego, rozwijanie odpowiedzialności za życie moralne oraz urabianie do apostolatu. Zadania te osiągnie rekolekcjonista jeśli będzie w pracy swej z młodzieżą stosował między innymi następujące zasady w przekazywaniu słowa Bożego: chrystocentryzm, moralizm, personalizm, kerygmatyczność i dialog.

Rozdział drugi daje ocenę zadań rekolekcji w ujęciu rekolekcjonistów i rekolektantów. Autor w oparciu o ankiety rozesłane do rekolekcjonistów i rekolektantów wykazał zbieżność tych zadań z postulatami ankietowanych księży i młodzieży.

W rozdziale trzecim autor omówił duszpasterskie oddziaływanie rekolekcji w świetle postulatów psychologii i pedagogiki pastoralnej. Wśród tych postulatów należy wymienić trzy zasadnicze: postulat koncentracji psychologicznej, światopoglądowej i wychowawczej. Na pierwsze miejsce wysunął troskę o indywidualny wysiłek rekolektanta. Wysiłek ten powinien przejawiać się zdaniem autora w rozmyślaniu prowadzonym przez rekolektanta. Rozmyślanie stanowi o specyfice metod duszpasterstwa rekolekcyjnego.

Autor jest zdania, że trzeba uaktywnić cały system duszpasterstwa rekolekcyjnego: rekolekcje otwarte i zamknięte, rekolekcje ewangelizacyjne i neokatechumenat, dni skupienia, akademie kościelne i rekolekcje typu „Światło i Życie” i włączyć je na stałe do duszpasterstwa nadzwyczajnego.

Funkcję specyficzną duszpasterstwa nadzwyczajnego widzi w pogłębieniu duchowym wiernych.

W zakończeniu pracy ks. Kisiel daje praktyczne wskazania na temat prowadzenia rekolekcji. Wskazań tych jest jednak mało, bowiem autor zastrzega się, że kwestii organizacyjne należy pozostawić duszpasterzom licząc na ich inwencję twórczą. Tu jednak odczuwa się pewien niedosyt. W pracy o rekolekcjach młodzieżowych spodziewamy się więcej rozwiązań praktycznych, wynikających ze szczegółowych badań autora. Szkoda, że autor nie przedstawił kilku własnych planów rekolekcji łącznie z ich tematyką. Takie propozycje bardzo pomogłyby rekolekcjonistom skonfrontować ich plany rekolekcji z planami autora i wyciągnąć wnioski do dalszej pracy rekolekcji. Szkoda także, że autor wydając pracę w 1979 r. nie uwzględnił artykułów ks. M. Brzozowskiego i ks. W. Wojdeckiego na temat rekolekcji, które ukazały się w latach 1976—77. Należy też dodać, że w 1978 r. zostały napisane trzy prace magisterskie na temat rekolekcji w ATK i MSD w Warszawie, które mogą wzbogacić problematykę rekolekcji w duszpasterstwie polskim.

Wskazane tu uzupełnienia nie umniejszają wartości pracy ks. Kisiel. Pracę tę powinni przeczytać wszyscy rekolekcjonisci, którzy szukają nowych ciekawych rozwiązań w swej pracy duszpasterskiej tak ważnej dla Kościoła w Polsce.

*Waldemar Wojdecki*